

10.54664/FGQI6444

Дорина ПЕТКОВА

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, България

**ЕЗИКОВА ИГРА НА ЛЕКСИКАЛНО НИВО:
МЕТАФОРИЧНИ НОМИНАЦИИ
И ОКАЗИОНАЛИЗМИ В ПУБЛИКАЦИИТЕ
НА КЕВОРК КЕВОРКЯН**

Dorina PETKOVA

St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo, Bulgaria

**LANGUAGE GAME AT THE LEXICAL LEVEL:
METAPHORICAL NOMINATIONS AND OCCASIONALISMS
IN KEVORK KEVORKIAN'S PUBLICATIONS**

Резюме: Предмет на изследването са метафоричната номинация и okazjiналното словотворчество в езика на Кеворк Кеворкян. В доклада е направен опит за систематизация и класификация на актуален езиков материал, събран в периода януари – март 2024 година. При метафорите едновременно се регистрират конвенционалните форми и се анализират проявите на езикова игра. Като обект на езикова игра са разгледани нестандартните лексеми, както и индивидуалните прояви на метафоризация. Отбелязани са техники и при авторовите метафорични модели, при които на база една реалия се изграждат няколко преносни употреби. Анализирани е словообразователният начин, по който са създадени okazjiнализмите, и се обяснява семантиката им. Поради сложните асоциативни връзки при емоционално-оценъчните нововъведения в текстове на Кеворк Кеворкян за рецепцията им се изискват лингвистични и екстралингвистични компетенции.

Abstract: The article deals with the metaphorical nomination and occasionalisms as a specific speech phenomenon in the language of Kevork Kevorkian. Based on excerpts from 2024 the language play at the lexical level in the various manifestations are discussed. Lexical innovations are often found in the observed texts, which function with strong expressiveness and connotative load. Metaphorization is examined in all its variants in order to build a more general lexical picture of Kevork Kevorkian's language.

Ключови думи: езикова игра, Кеворк Кеворкян, медиалингвистика, метафора, okazjiнализми

Keywords: word game, Kevork Kevorkian, Media Linguistics, metaphor, occasionalisms

Предмет на изследването е езиковата игра на лексикално ниво в езика на Кеворк Кеворкян, като се регистрират и същевременно се анализират проявите на метафорична номинация и оказионално словотворчество в избраните източници. Обект на наблюдение са актуални статии на К. Кеворкян, дискутиращи най-съвременните проблеми в обществения и политическия живот на България. Конкретните източници са представени в края на статията. Включват се публикации от периода януари – март 2024 година, което гарантира анализа на актуална тематика и техники в речевата практика.

Езикът на Кеворк Кеворкян като значима фигура в журналистиката, публицистиката и българската телевизия заслужава специално внимание и в лингвистично отношение заради богатия набор от използвани изразни средства. Маргарита Пешева, автор на обемен теоретичен труд за Кеворк Кеворкян и за предаването „Всяка неделя“, посвещава цяла глава на изучаването на семантиката и морфологията на въпросите, с които водещият предизвиква своите събеседници. М. Пешева смята, че „да намериш точната фраза – по мярката на конкретния събеседник – в точното време и място“ е едно от „безспорните постижения на качествената телевизионна журналистика“ (Пешева 2023: 487). Това е и една от причините – стремеж към точен и експресивен изказ, заради която в речта му се открояват силна метафоризация и ярки оказионализми. Като друга причина за нестандартните му провокации, които и до днес са еталон за професионализъм в медийната сфера, тя посочва функцията им: „отразяват политическите страсти и пристрастия на водещия, който е ярка полемична натура“ (Пешева 2023: 487). Кирил Цанков изказва подобно мнение по повод влиянието на излъчените събеседвания на малкия екран. В статията „Кеворкирането след Кеворкян“ той анализира глагола „кеворкирам“ със значение „задавам въпроси на някого, обикновено по време на интервю“. Думата (въведена от Катя Паскалева), появила се като „всемирно признание на един журналистически талант“, според К. Цанков е изтласкана в периферията на лексиката (Цанков 2016: 141). Неоспоримо е становището за значимостта на К. Кеворкян и на водещата му роля в опозиционната журналистика, която в значителна степен се дължи и на неговия език, използващ разнообразни средства за въздействие.

Цел на настоящата разработка е да се проследят начините за създаване и функциониране на отделни наблюдавани прояви на езикова игра на лексикално ниво в публикациите на Кеворк Кеворкян. В процеса на работа се анализират маркерите на езиково превъзходство, интегриращи високото ниво на лингвистични и екстралингвистични знания.

Експресивността е свойство на езика да предава субективно отношението на говорещия към обекта или адресата на речта. За целите на вестникарския език тази категория може да се проявява както на лексикално ниво, така и чрез езикова игра. Експресивност се търси там, където засиленото въздействие на речта е породено от по-въздействаща и по-емоционална употреба (Бояджиев

2002). Лингвистичен механизъм на експресивността най-често е отклонението от стереотипите в използването на езикови единици.

Лексиката е най-динамичната езикова подсистема и в нея най-ярко се отразяват промените, които се случват в говоримия език. Общите тенденции на публицистичния стил се определят като: промени в лексикалното значение и съчетаемостта на думите, промени в конотацията на думите, метафоризация и колоквиализация на речта. Съвременният изказ във вестниците не се придържа към нормите на книжовния език, а се стреми към експресивност.

Метафората е вид преносна употреба на думата, основаваща се на асоциация по сходство между два денотата. Когато названието на един предмет или явление се пренесе върху друг предмет или явление въз основа на установена по асоциативен път прилика между тях, лексемата развива ново значение, което има метафоричен характер, а самата преносна употреба се нарича метафора (Вътов 1998: 77). В. Вътов разграничава три вида метафори в зависимост от степента на разпространение и утвърденост, като отчита и стилистичните функции: метафори названия, характеризиращи метафори и авторски метафори. Метафорите названия са преносни метафорични значения, които са се превърнали в обичайни, тъй като образността им е престанала да се осъзнава от носителите на езика. Характеризиращите метафори са преносни метафорични значения с жива образна мотивираност, която се осъзнава от носителите на езика и в тълковните речници се отбелязват с бележка „преносно“. Последният вид са авторските метафори, които са ocasionални преносни употреби (Вътов 1998: 80 – 81). Те ще бъдат разгледани като проява на езикова игра в този доклад.

В статиите на К. Кеворкян се използват и трите вида метафори, като тук първо са представени общоезиковите, които се осъзнават от носителите на езика като преносни значения и са регистрирани в речниковите статии към лексемите. Например: [...] **евтините** му номера [...] (Кеворкян 2024а), като лексемата *евтин* е с преносно значение и пренебрежителна конотация в четвъртото си значение: „който няма никаква стойност, който не заслужава внимание, уважение“ (Речник на БЕ (онлайн)). Други примери: [...] **изпълзяха** на политическата ни сцена [...] понеже са **захвърлили** вратовръзките си (Кеворкян 2024б), [...] **доказват безсмъртието** на измамата (Кеворкян 2024б), [...] **сетне се потопи** в един продължителен монолог (Кеворкян 2024д), [...] **въпрос с остротата на кинжал** (Кеворкян 2024д), [...] **сам да се удави** в монолога [...] (Кеворкян 2024д), [...] **как тиквеници** [...] **непрекъснато минават на конвейер** през телевизията ни [...] (Кеворкян 2024д) (изразът е употребен за хора), [...] **работиш за Времето**, че си **чирак на Паметта** (Кеворкян 2024д), [...] **кланицата да продължава** (Кеворкян 2024д) (изразът е употребен за хора), [...] **такова провиждане** имаше в интервюто [...] (Кеворкян 2024д), **Злото е съвсем отделен въпрос – някой го е продуцирал** преди години [...] (Кеворкян 2024д), [...] **диалогът с него** (Миналото) е **почти умъртвен** [...] (Кеворкян 2024г), **Дори и в забавните телевизионни програми започнаха да го**

(миналото – б.м., Д.П.) *подритват*[...] (Кеворкян 2024г), [...] *в една игра завъртяха въпрос за* [...] (Кеворкян 2024г), [...] *ще го* (народа – б.м., Д.П.) *захвърлят като плевели в чужбина* (Кеворкян 2024г), [...] *никога не би посмял да разчопли една прелюбопитна тема* [...] (Кеворкян 2024г), [...] *накрая ще превърнат Настоящето* [...] *в тукашната пустош* (Кеворкян 2024г), [...] *новинарите трябва да преглътнат страха си* [...] (Кеворкян 2024г), *Истината блясва в сравненията* (Кеворкян 2024г), [...] *като хвърляме запасняците си срещу руснаците* [...] (Кеворкян 2024в). Регистрираните метафори са с различна стилистична окраска и различна стилова отнесеност.

Преносимостта въз основа на сходни качества на два предмета като общоезиково явление придава по-ярък лексикален израз на думите с отрицателно отношение. По-често лексемите развиват полисемия за изразяване на презрение, пренебрежение, сарказъм и подигравка, отколкото за положителна конотация. Това е наднационална тенденция и представеният тук материал също илюстрира явлението.

Езиковата игра, която може да се прояви като цитация, игра с фразеологията, метафорична номинация, игра със синтагматиката, оказионално словотворчество, игра с графиката и в други варианти, е творческа проява на речта, свързана с нарушение на традиционната употреба, за да се постигне по-силна изразителност и въздействие на съдържанието (Цонева 2002; Бонджолова 2015). В медийните текстове съзнателно се пренебрегват езиковите стандарти за по-голяма експресивност, манипулативност, занимателност и разнообразие. В този доклад ще разгледаме проявите на езикова игра, отнасящи се само до трансформации на лексикално ниво – авторови метафори и оказионално образувани лексеми.

Проява на езикова игра е **авторовата метафорична номинация**. Асоциациите при нея се градят върху потенциалните семи на думата, а заради оценъчния компонент на всяка употреба може да се твърди, че са и форма на езикова манипулация. При тази форма на езикова игра „се извършва ирационално, но все пак умозрително допустимо съвместяване, което създава психологическо напрежение“ (Бонджолова 2015: 76). Това мнение се потвърждава и от становището на Е. Опарина, която твърди, че чрез метафорите във всекидневно-битовата, обществено-политическата и научнопопулярната сфера не само се изразява понятие, но и се въздейства емоционално (Опарина 1988). Л. Цонева определя няколко функции на нестандартната метафора – функция за моделиране на действителността и функция на въздействието, като двете са пряко обвързани. Моделирането на действителността дава възможност при използване на определени метафори субектът да формира определена картина на света в съзнанието на адресата. И двете функции играят много важна роля в политическия дискурс. Тя подчертава, че политическата метафора е многостранно явление, продукт не само на мисленето и езика, но и на културата (Цонева 2012: 27 – 39). Регистрираме авторова метафора в следните случаи:

[...]фокусника ПростоКирчо[...] (Кеворкян 2024а), [...]невтасал ум[...] (Кеворкян 2024а), [...]И езикът му също е подходящо безцветен[...] (Кеворкян 2024а), [...]изхвърлят две-три думи[...] и са готови за следващия некролог (Кеворкян 2024б), [...]председател на парламентарната комисия по енергетика направо разлепи некролога на нашенската русофобия, сякаш под добре ушитите си костюми кирчовци носят и червеноармейските униформи[...] (Кеворкян 2024б), [...]странници, на които устите им са по-големи от главите[...] (Кеворкян 2024в), А останалите са заети със собствените си мустаци[...] (Кеворкян 2024в), Но това не им пречи да чоплят монумента, който бащите им съграждаха – картонен, както се оказва, в много отношения[...] (Кеворкян 2024г), ...прехвалените ни писарушки[...] и те са на зоб в чужди ясли[...] (Кеворкян 2024г), [...]излишни упражнения, които би трябвало да съживят изпадналия в кома от дълги години насам масов читател[...] (Кеворкян 2024г), Разговорния жанр го изтърбушиха всякакви случайници, най-вече тия с гръбнаци от желе (Кеворкян 2024д), [...]и мечтанията им са овчи – нямат хоризонт извън собствените си пасища (Кеворкян 2024в). В последния текст се използва и редовна синтагматика (овцете пасат), и метафорична употреба. Изгражда се семантична верига, на базата на която се формират метафоричните значения.

Приведените примери показват същата тенденция, отбелязана и при конвенционалните метафори – изразяват ярко отрицателно отношение. Изградени са посредством различни асоциации на сходство – сходство във функциите, сходство при оценъчен подход и др. Най-често се регистрират метафори на основание конкретни впечатления и сложни асоциации, които са породени от съпоставяне на ситуации и явления в процеса на опознаването им. Тази техника на сложни асоциативни връзки се проявява най-ярко в текстове, където на база една реалия се изграждат различни метафорични употреби. В малък обем регистрираме няколко прояви на непреки индивидуални номинации, което градира заложеното внушение. В статията *За Бисер и всички останали бисери от Черната българска огърлица има един виновник* (Кеворкян 2024в) маркираме две метафори, мотивирани чрез трагичните наводнения в село Бисер от 2012 година. Метафоричната употреба на *огърлица* е с внушение – низ от бисери (събирателен брой събития като това в село Бисер). Дадената оказационална съчетаемост (*черна огърлица*) е близка и до антонимията (срв. черен – (бял) бисер). Във връзка с преносната употреба разглеждаме и нарицателното *бисери*. То се включва в няколко аспекта, което застъпва различните мисловни асоциации и прави метафората много богата на съдържание. От една страна, *бисер* като нарицателно е омоним на съществителното собствено (*село Бисер*) и върху това съвпадение се надграждат индивидуални вътрешни смисли в лексемата, обвързани с конкретната ситуация и контекст. От друга страна, можем да го анализираме като новосъздаден оказонализъм (чрез апелативизация) – образуване на съществително нарицателно от съществително собствено. Като

част от разнообразните внушения трябва да разгледаме и възможността същ. *бисер* да е употребено метафорично: в едно от значенията си лексемата означава глупост или нелепо изказване, породено от липсата на фундаментални знания (напр. *ученически бисери*). Това значение също може да е в основата на езиковата игра, което поражда идеята, че всички трагедии от типа на село Бисер са нелепи заради недопустима човешка грешка. Със сигурност и трите подхода към съществителното нарицателно са варианти за анализиране на конкретната езикова игра. Само един подход към обекта *бисер*, с оглед идеята на автора, не би обхванал цялостната идея, тъй като натрупването на разнородни и сложни аналогии прави толкова интересен и стойностен езика на К. Кеворкян. Ако отбележим само един от разгледаните варианти, няма да се актуализира цялостното експресивно наслояване. За да се осъществи търсеният ефект обаче, се разчита и на правилното сближаване по асоциативен път от страна на реципиента.

В същия текст събитието се характеризира и като *един от най-черните епизоди от споменатото по-горе „обисеряване“* (Кеворкян 2024в). Такъв вид употреба на прилагателното за цвят *черен* е общоезикова метафора, която се използва със значение „нерадостен, тъжен“. Оказионализмът *обисеряване* ще разгледаме при по-подробното класифициране на оказионализмите. Тук само го регистрираме, за да изтъкнем многовариантните езикови проявления на база съществителното собствено, както и наличието на метафоризация в процеса на оказионалното словообразуване.

Техниката на надграждане на метафорите чрез доуплътняване на непряката номинализация с всяка следваща асоциация се наблюдава и в следния текстов отрязък: *Тия дни Денков се заразвълнува и изглежда още дълго ще страда, че не го поканиха да полегне пред камината в Белия дом; За камината все говори Бойко[...]; Ето, така се говори, за да те поканят да се посгрееш край камината, дори огънят да е угаснал – но на това място и загасналият огън топли душичките на нашите слагачи[...]; Ще бъдем – и в известен смисъл вече сме – кютюците, които ще поддържат огъня в някоя чужда камина[...]; Онзи Горел край истинския Огън* (Кеворкян 2024в). Събитието, което заляга в основните смисли на примерите, е желана среща на Николай Денков с политическо лице в Америка, като официални снимки на подобни дипломатически контакти често се правят пред камината в Овалния кабинет.

В приведения откъс метонимната употреба на същ. *камина* (срв. *огнище* – „дом, къща“) въз основа на връзките част – цяло и местоположение замества Америка и внушава негативна оценка на политическите приоритети на България. Съответно се прави аналогия *камина* = *Америка* (държава), а *чужди камини* = *страни, различни от България*. Глаголът *да се посгрее* е употребен със значение „да придобия съответни облаги“. Това значение не би могло да се осмисли, ако метонимната употреба не беше въведена като основа на целия текстов отрязък. Макар *камина* първоначално да е с номинативното си значение, чрез нея се актуализират всички останали метафори в показания материя

ал, като се използват лексеми от същото семантично поле. Словосъчетанието *ще поддържа огъня* е метафорично, защото идеята, която стои зад израза, е, че вместо политиката да се стреми да работи предимно в полза на България, тя се съобразява с чужди интереси, поставяйки ги на преден план. Съществителното *кютюците* можем да разгледаме и в пряката, и в преносната му употреба. С първо значение „пън, дънер“ (Речник на БЕ(онлайн)) се използва в съчетанието *кютюците в камината*. Второто значение е метафорично и грубо „за недодялан, тъп, невъзприемчив човек“ (Речник на БЕ(онлайн)). Така, макар и в пряката си употреба, *кютюците* е използвано като индивидуална метафоризация за политици, които приоритизират желанията на чужди страни пред тези на България, а метафоричната употреба съдържа негативна оценка за политиците, които са обект на коментар.

Л. Цонева подчертава, че средствата за акцентирание на метафора могат да се обединят и да образуват понякога доста сложни връзки. Може да се каже, че метафорите сякаш „водят“ след себе си други игрови форми, те се проявяват по-ярко на техния фон или заедно с тях, усилвайки експресивността на текста (Цонева 2012: 34). В анализирания текст освен метафорична номинация (маркираните по-горе лексеми) наблюдаваме и прояви на експресивност, постигнати с лексикални и синтактични средства – оксиморон (*загасналият огън*), умалителни и груби лексеми и др. Твърдим, че авторът залага на експресията, защото множеството метафори имат стилистично немаркиран и стилово неограничен еквивалент в езика. Честотната актуализация на непреки значения доказва целенасоченото натрупване на емоционалност в текста. Наблюдаваме своеобразен баланс между конвенционални и авторови метафори, но индивидуалните употреби са по-експресивни, по-атраaktivни, привличат вниманието на читателя по-лесно и се характеризират с повече скрит смисъл.

Много важен дял сред езиковата игра заема **оказионалното словотворчество** – нестандартното словообразуване. Оказионализмите са своеобразен синтез между индивидуалното възприемане на света, културата и националния език. Тези оказионализми се създават по разнообразни начини за нуждите на конкретния текст, като се явяват резултат от преднамерена лексикална, семантична или графична трансформация. Цели се да се предизвика по-голям интерес, без новосъздадената дума да затруднява читателя. В книгата си „(Не)съществуващи думи: оказионалното словотворчество“ В. Бонджолова представя и анализира в семантико-деривационен аспект оказионализмите в езика на печатните медии и рекламата и систематизира съответните словообразователни начини за производство на единиците. За същността на словообразователния начин няма единно определение, но според нея най-често срещаните промени при образуването на новата единица се обособяват основно в три типа: деривация, композиция и абревиация. Освен тях се разглеждат и методи като абревиация, универбализация, конверсия, блендинг, редупликация, реетимологизация, графично словообразуване и други (Бонджолова 2007: 7 – 27).

В групата на okazjiоналните съществителни имена от мъжки род, образувани чрез морфемна деривация, които използва К. Кеворкян, наблюдаваме употреба на производни с различни суфикси: *преструвкованковци* (Кеворкян 2024а), *кирчовци* (Кеворкян 2024а), „*харвардци*“ (Кеворкян 2024а), *измисленяк* (Кеворкян 2024а), *фалишивци* (Кеворкян 2024г), *целувачи* (Кеворкян 2024г), *слагачи* (Кеворкян 2024в). При образуването на съществителни чрез суфиксация е налице конкуренция между наставките. Конструират се множество варианти за една и съща реалия. Регистрираните наставки, като *-ец*, разширеният му вариант *-овец* или *-овци*, са употребени в множествено число със събирателно значение и изразяват принадлежност към определена група. Okaziонализмът *кирчовци* е образуван като форма за множествено число на умалително-гальовното лично име **Кирчо** (за Кирил Петков), използвано в медиите и в разговорната реч. Значението, което се влага в новосъздадената лексема, е пренебрежително за К. Петков и за всички хора, които имат подобно поведение или го поддържат. Със суфикс *-ач* също се образуват съществителни имена за лица от глаголи, изразяващи дейност с „функция на професионален ангажимент“ (Бонджолова 2007: 29 – 32): *целувач* е разговорна лексема с рядка употреба; *слагач* е образувано от жаргонния глагол *слагам се*, който е със значение „подмазвам се, угоднича“, и се синонимизира с *подмазвач*, *подлизурко*. Всички отбелязани лексеми имат отрицателна оценъчност.

При морфемната деривация обособяваме форми на съществителни, образувани чрез префиксация или суфиксация: *неистини* (Кеворкян 2024г), *обезкоренените* (Кеворкян 2024г); *несмислиците* (Кеворкян 2024б). Словообразуването на okazjiонални антоними се състои от отрицателната частица *не-*, прибавена към основната лексема, което създава вътрешно противопоставяне в рамките на думата. Речниковият антоним на *истина* е *лъжа*. За да бъде по-атрактивен изказът, макар българският език да има речникови думи със същата или близка семантика, са образувани okazjiонални, с цел да се привлече повече внимание върху текста. На този принцип се конструират думи с представка *без-*, както е и okazjiоналното прилагателно (адективирано страдателно причастие) *обезкоренените* с двойна представка *обез-*. В някои речници има глагол „*окореня/окоренявам*“, но речниковият антоним на глагола е „*изкореня*“, а глагол „*обезкореня*“ не е регистриран лексикографски. Новосъздадената лексема е с чисто естетически цели, за да привлече вниманието на реципиента. По същите причини е създадено и образуването *несмислиците*, но методът е различен – суфиксация на основната дума „*несмислен*“ по модела „*безсмислен – безсмислица*“. Okaziоналното словопроизводство редовно се основава на аналогия със структурата на други думи.

Обисеряване (Кеворкян 2024в) е очаквано отглаголно съществително, защото в текста вече е употребен okazjiоналният глагол *обисерявам*. Значението му съвсем очаквано се свързва със смислите на контекста – немарливост на дължностни лица, което довежда до трагични масови събития.

Друг вид морфемна деривация с представки отделяме при глаголите. Един от примерите е *заразвълнува* (Кеворкян 2024в), където представката *за-* показва начало на действието с иронична конотация. Словообразователното нарушение в случая е свързано с добавяне на представка с фазово значение към свършен по вид глагол (срв. *завълнувам се*). Глаголите *самопровиди* (Кеворкян 2024г) и *самобалмосва* (Кеворкян 2024г) са сложни думи, като първият компонент *само-* изразява самостоятелност на действието, засягащо вършителя му, без да е предизвикано от външен субект, т.е. те са собствено-възвратни (срв. *сам себе си балмосва*). Макар формално да се интерпретират като резултат на префиксация, в този доклад ги разглеждаме и като композиция, защото двата елемента имат самостоятелно значение, а в единство образуват нетипична лексикална единица.

Специфична проява на формално-смыслова лексикализация, при която съчетанието (възможно е понякога и цяло изречение) се слива, е *ПростоКирчо*. Сливането е формално показано чрез формата на думата – изписва се слято като дума (без шпация), но със запазена главна буква в средисловие за сигнализиране на втория компонент. *ПростоНаско* (Кеворкян 2024а) е оказационализъм, който е образуван чрез субституция на собственото име по аналогия с модела на *ПростоКирчо*. По начало лексемата *ПростоКирчо* също е оказационална, но заради високочестотната употреба може да се разглежда като преминала към неологичната жаргонна лексика.

В медийния дискурс редовно наблюдаваме образуване на оказационализми от собствени имена. В анализирания материал коментираме примери както за антропоними (*кирчовци* – Кирил Петков), така и за топоними (*бисери* – село Бисер). В най-нови публикации на К. Кеворкян по същия модел регистрираме употреби на *кадафита* (срв. Муамар Кадафи) със значение „ръководител на телевизия“, а при наблюдения върху по-обширен кръг негови текстове откриваме още производни на умалителното **Кирчо** (напр. *кирчовщини* и др.), както и от други имена (напр. *урсулизиран* – Урсула фон дер Лайен).

Семантичното словообразуване като преход на съществителни собствени в съществителни нарицателни е честа практика в медиите. Апелативизация наблюдаваме при лексемата *нероновчета* (Кеворкян 2024в), тъй като собственото име на римския император Нерон започва да функционира като нарицателно. Формата е създадена като от собственото име **Нерон** е използвана форма за множествено число по модела *Кирчо/кирчовци* и след това е добавена умалителна наставка *-е* (схемата изглежда така: *Нерон* – *нероновци* – *нероновче* – *нероновчета*). Това е важно уточнение, тъй като има и варианти, при които първо се добавя суфиксът *-че* за умалително и след това формата се изменя по число (срв. евентуално *неронче* – *нерончета*). С името на владетеля свързваме много тиранични постъпки и управлението му е познато с прарошничество, което е добавило конотативни елементи към собственото име. Така семантично *нероновчета* са група лица, които проявяват в политиката

качества, присъщи на император Нерон, като в същото време се изразява и неодобрение. Формален израз на тази проява е малката буква, с която се изписва нарицателното (Бонджолова 2007: 83). Трябва да обърнем внимание и на умалителната наставка във формата за множествено число, която има по-експресивна функция и специфични смисли в сравнение с по-неутрален вариант (напр. *нероновци*). Умалителните се свързват с галовност, пренебрежителност и др., но в медиите водещо е изразяването на неодобрение и саркастично отношение към реалитета (Бонджолова 2007: 52).

Както виждаме от приведените тук примери, в езика на Кеворк Кеворкян доминират okazjiонализми, свързани с негативна емоционално-експресивна и оценъчна конотация. От структурно гледище се залага най-вече на морфемна деривация, където срещаме както суфиксация на съществителни и глаголи, така и префиксация на различни части на речта, и на субституция. Единични са проявите на други okazjiонални техники, като при по-голям обем от материали вероятно ще се открият множество примери във връзка с многообразието на явлението. Употребата на okazjiонализмите доказва и възможностите на езика за словопроизводство, с които умело си служи журналистът. „В okazjiонализмите е съхранена важна информация за светогледа и отношението на използващия ги, която се откроява най-добре при сравнение с узуалните, нормативните средства, които са заменили. За съответния контекст и реализирането на авторовия замисъл те са позиционирани като по-точни названия, които по-целенасочено и компактно предават идеите[...]“ на автора (Бонджолова 2017: 25). Това становище може да се приеме и като причина, поради която езикът на К. Кеворкян е наситен с много нестандартни единици.

Макар и кратко, върху малък брой източници, настоящото проучване е опит за систематизация и класификация на разнообразен езиков материал, ексцерпиран от медийни публикации на Кеворк Кеворкян. Анализирани са само част от регистрираните прояви на езикова игра като най-ярка форма на въздействие върху реципиента, защото се нарушава стандартната употреба на езика, което е задължителна предпоставка за субективност. Отбелязаните особености са важен дял от всичко онова, заради което езикът на К. Кеворкян се е превърнал в еталон в журналистическия дискурс.

В анализирания обем се открива тенденция за многоаспектна езикова игра на база дадена реалия, натоварена с множество асоциации. В приведения текстов отрязък се залага базов компонент, в случая **камина**, на основата на който се натрупват разнопосочни асоциации. Непреките употреби гравитират около едно съществително. Подходът е специфичен, защото не използва верижно свързване, при което всяко следващо внушение да се гради върху предишното, а метафоричните номинации паралелно произхождат от основния денотат. Тази функция дава възможност на реципиента да усвои частично заложеното въздействие на текста, дори и да има липси при познаването на единични лексеми.

Поради сложните асоциативни връзки реципиентът трябва да има екстралингвистични знания, богат културен опит и да познава добре политическата действителност. Индивидуалните текстови прояви на К. Кеворкян реализират творческите възможности на езика, но и предполагат добра подготовка от страна на адресата. Четенето на негови текстове изисква добра езикова компетентност за правилно възприемане на всички езикови равнища, а не просто владение на езика. Може да се твърди, че един недобре подготвен читател не би могъл да достигне дори до информативното ниво на текста, тъй като то е многопластово разположено сред многобройните прояви на лексикални особености и езикова игра. Така тези статии са достъпни, разбираеми само за добре подготвени читатели – лингвистично и екстралингвистично компетентни.

Както изтъква Юлиан Вучков, „Кеворкян винаги помнеше, че сложното явление може да бъде разбрано и преценено толкова точно, че да служи на обществото, ако го разглеждаме от всичките му страни“ (Вучков 2005: 614). Тази особеност се проявява и в неговите публикации, тъй като единствено човек с висока ерудираност може да използва малък брой езикови единици с полифункционалност – комуникативна, експресивна, манипулативна, оценъчна. Извадката от статии, върху които е направен анализът, не претендира за представителност като обща характеристика на цялостната му публицистична дейност, но мненията, изказани за работата на К. Кеворкян най-вече във „Всяка неделя“, дават основание да търсим сходство в стиловите характеристиките на автора в различните периоди от работата му.

БИБЛИОГРАФИЯ ИЗТОЧНИЦИ

Кеворкян 2024а: Кеворкян, Кеворк. Евала на „Харвард“. – В: *Уикенд*, 2 – 8 март 2024, с. 40. // **Кеворкян 2024а:** Kevorkyan, Kevork. Evala na „Harvard“. – In: *Uikend*, 2 – 8 mart 2024, s. 40 <https://www.kevorkkevorkian.com/bg/publications&article_id=7761.html> [31.10.2024].

Кеворкян 2024б: Кеворкян, Кеворк. Некролози. – В: *Уикенд*, 24 февруари – 1 март 2024, с. 38. // **Кеворкян 2024б:** Kevorkyan, Kevork. Nekrolozi. – In: *Uikend*, 24 fevruari – 1 mart 2024, s. 38 <https://www.kevorkkevorkian.com/bg/publications&article_id=7759.html> [31.10.2024].

Кеворкян 2024в: Кеворкян, Кеворк. Страдания по камината. – В: *Труд*, 12 февруари 2024, с. 10. // **Кеворкян 2024в:** Kevorkyan, Kevork. Stradaniya po kaminata. – In: *Trud*, 12 fevruari 2024, s. 10 <https://www.kevorkkevorkian.com/bg/publications&article_id=7756.html> [31.10.2024].

Кеворкян 2024г: Кеворкян, Кеворк. Умъртвеният диалог. – В: *Уикенд*, 27 януари – 2 февруари 2024, с. 42. // **Кеворкян 2024г:** Kevorkyan, Kevork. Umartveniyat dialog. – In: *Uikend*, 27 yanuari – 2 fevruari 2024, s. 42 <https://www.kevorkkevorkian.com/bg/publications&article_id=7712.html> [31.10.2024].

Кеворкян 2024д: Кеворкян, Кеворк. Карлсън и нашите храбреци*. Смъртта на Навални. – В: *Труд*, 19 февруари 2024, с. 14. // **Кеворкян 2024д:** Kevorkyan, Kevork.

Karlsan i nashite hrabretsi*. Smartta na Navalni. – In: *Trud*, 19 fevruari 2024, s. 14 <https://www.kevorkkevorkian.com/bg/publications&article_id=7758.html> [31.10.2024].

В текста на доклада статиите се цитират по възприетия начин за цитиране: Кеворкян 2024а и т.н.

Абазов 2004: Абазов, Т. *Въведение в публицистиката*. София: СУ „Св. Климент Охридски“. // **Abazov 2004:** Abazov, T. *Vavedenie v publitsistikata*. Sofia: SU „Sv. Kliment Ohridski“.

Бонджолова 2007: Бонджолова, В. *(Не)съществуващи думи: оказиналното словотворчество*. Велико Търново: Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“. // **Bondzholova 2007:** Bondzholova, V. *(Ne)sashtestvuvashiti dumi: okazionalnoto slovtvorchestvo*. Veliko Tarnovo: Universitetsko izdatelstvo „Sv. sv. Kiril i Metodiy“.

Бонджолова 2015: Бонджолова, В. *Особености на рекламния език и стил (лексикален аспект)*. Велико Търново: Фабер. // **Bondzholova 2015:** Bondzholova, V. *Osobenosti na reklamnia ezik i stil (leksikalen aspekt)*. Veliko Tarnovo: Faber.

Бонджолова 2017: Бонджолова, В. Оказинализмите като част от динамиката на лексикалната система. – В: *Български език*, 64, 3. София: Институт за български език при БАН, ИК ЕМАС, 19 – 29. // **Bondzholova 2017:** Bondzholova, V. Okazionalizmite kato chast ot dinamikata na leksikalnata sistema. – In: *Balgarski ezik*, 64, 3. Sofia: Institut za balgarski ezik pri BAN, IK EMAS, 19 – 29.

Бояджиев 2002: Бояджиев, Т. *Българска лексикология*. София. // **Boyadzhiev 2002:** Boyadzhiev, T. *Balgarska leksikologia*. Sofia.

Вучков 2005: Вучков, Ю. *Животът в България през моите спомени/Среци с бележити хора*. София: Български писател. // **Vuchkov 2005:** Vuchkov, Yu. *Zhivotat v Bulgaria prez moite spomeni/Sreshti s belezhiti hora*. Sofia: Balgarski pisatel.

Вътов 1998: Вътов, В. *Лексикология на българския език*. Велико Търново: Абагар-МК ,90. // **Vatov 1998:** Vatov, V. *Leksikologia na balgarskia ezik*. Veliko Tarnovo: Abagar-MK ,90.

Пешева 2023: Пешева, М. *Тореадор. Кеворк Кеворкян – воля да побеждаваш*. Велико Търново: Фабер. // **Pesheva 2023:** Pesheva, M. *Toreador. Kevork Kevorkyan – volya da pobezhdavash*. Veliko Tarnovo: Faber.

Цанков 2016: Цанков, К. Кеворкирането след Кеворк. – В: *Проблеми на социолингвистиката*, 12, *Международно социолингвистично дружество*. София, Велико Търново, 138 – 141. // **Tsankov 2016:** Tsankov, K. Kevorkiraneto sled Kevork. – In: *Problemi na sotsiolingvistikata*, 12, *Mezhdunarodno sotsiolingvistichno druzhestvo*. Sofia, Veliko Tarnovo, 138 – 141.

Цонева 2002: Цонева, Л. *Езиковата игра в съвременната публицистика*. Велико Търново: Фабер. // **Tsoneva 2002:** Tsoneva, L. *Ezikovata igra v savremennata publitsistika*. Veliko Tarnovo: Faber

Цонева 2012: Цонева, Л. *Българската политическа метафора*. Велико Търново: Ивис. // **Tsoneva 2012:** Tsoneva, L. *Balgarskata politicheska metafora*. Veliko Tarnovo: Ivis.

Опарина 1988: Опарина, Е. Концептуална метафора. – В: Телия, В. (ред.). *Метафора в языке и текст*. Москва: Наука. // **Oparina 1988:** Oparina, E. Kontseptualnaya metafora. – In: Teliya, V. (red.). *Metafora v yazyke i tekste*. Moskva: Nauka <<https://cyberleninka.ru/article/n/kontseptualnaya-metafora-v-diskursah-i-registrah-yazyka-obzor/viewer>> [31.10.2024].